

Näringsutskottets betänkande 2025/26:NU18

Tillståndsprövning enligt förnybartdirektivet

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag. I propositionen föreslås dels en ny lag om verksamheter och åtgärder för förnybar energi, dels de övriga lagändringar som krävs för att genomföra bestämmelserna om tillståndsförfaranden i EU:s direktiv om förnybar energi. Ändringarna görs i miljöbalken, i plan- och bygglagen och i ett antal sektorslagar, däribland ellagen.

Den nya lagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Utskottet avstyrker de motionsyrkanden som har väckts i anslutning till propositionen.

I betänkandet finns sex reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:118 Tillståndsprövning enligt förnybartdirektivet.

Elva yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Regeringens lagförslag	6
Utskottets ställningstagande	7
Övriga frågor om tillståndsprövning och förnybar energi	8
Utskottets ställningstagande	19
Reservationer	23
1. Tidsplan och samordning, punkt 2 (S, C)	23
2. Tidsplan och samordning, punkt 2 (V, MP)	24
3. Kortast möjliga tidsfrister, punkt 3 (S, V, C)	25
4. Ändringstillstånd, punkt 4 (S, V, MP)	26
5. Det kommunala vetot och vindkraft, punkt 5 (S, V, MP)	26
6. Övriga frågor om vindkraft, punkt 6 (S, V)	27
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	29
Propositionen	29
Följdmotionerna	29
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	31

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regeringens lagförslag

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om verksamheter och åtgärder för förnybar energi.
2. lag om ändring i miljöbalken med den ändringen att orden ”som gäller” ska bytas ut mot ”för” i 7 kap. 29 c §,
3. lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln,
4. lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledning,ar,
5. lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon,
6. lag om ändring i ellagen (1997:857),
7. lag om ändring i naturgaslagen (2005:403),
8. lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900),
9. lag om upphävande av lagen (2021:755) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:118 punkterna 1–9.

Övriga frågor om tillståndsprövning och förnybar energi

2. Tidsplan och samordning

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3908 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt

2025/26:3913 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 1 och 4.

Reservation 1 (S, C)

Reservation 2 (V, MP)

3. Kortast möjliga tidsfrister

Riksdagen avslår motion

2025/26:3912 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 3 (S, V, C)

4. Ändringstillstånd

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3912 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2 och

2025/26:3913 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 4 (S, V, MP)

5. Det kommunala vetot och vindkraft

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3912 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4 och

2025/26:3913 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 5 (S, V, MP)

6. Övriga frågor om vindkraft

Riksdagen avslår motion

2025/26:3912 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 3 och 5.

Reservation 6 (S, V)

Stockholm den 31 mars 2026

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Fredrik Olovsson (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Monica Haider (S), Josef Fransson (SD), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Eric Palmqvist (SD), Isak From (S), Kjell Jansson (M), Birger Lahti (V), Camilla Brodin (KD), Johnny Svedin (SD), Katarina Luhr (MP), Louise Eklund (L), Daniel Vencu Velasquez Castro (S) och Catarina Deremar (C).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2025/26:118 Tillståndsprövning enligt förnybartdirektivet samt elva yrkanden i motioner som har väckts i anslutning till propositionen.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Ett mindre förbiseende i regeringens förslag till ändring av 7 kap. 29 c § miljöbalken föranleder utskottet att föreslå en språklig korrigering i den bestämmelsen.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ny lag om verksamheter och åtgärder för förnybar energi samt till lag om ändringar i sju lagar, däribland miljöbalken och ellagen. Förslagen syftar till att genomföra de bestämmelser om tillståndsförfaranden som finns i EU:s reviderade förnybartdirektiv. Riksdagen antar också regeringens förslag om att upphäva lagen med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi.

Bakgrund

Genom EU:s reviderade förnybartdirektiv, vanligen kallat RED III (direktiv (EU) 2023/2413), ändrades förnybartdirektivet (direktiv (EU) 2018/2001, RED II) i syfte att öka användningen av förnybar energi inom EU. Målet är att därigenom öka energioberoendet, särskilt sedan Ryssland startat ett anfallskrig mot Ukraina, sänka energipriserna och fasa ut fossila bränslen inom energisektorn.

RED III (Renewable Energy Directive, tredje reviderade upplagan) trädde i kraft i november 2023, och huvuddelen av bestämmelserna skulle ha införlivats i den nationella lagstiftningen senast den 21 maj 2025. Vissa av bestämmelserna om tillståndsförfaranden för projekt för förnybar energi skulle dock ha införlivats redan den 1 juli 2024. Dessa bestämmelser omfattar åtgärder för att förenkla och påskynda tillståndsförfarandena både för projekt för förnybar energi och för infrastrukturprojekt som är nödvändiga för att kunna integrera den ytterligare kapaciteten i elsystemet. Bestämmelserna inbegriper bl.a. tydliga tidsfrister för tillståndsförfaranden som är inriktade på viss teknik eller särskilda typer av projekt.

Sverige skulle alltså senast den 1 juli 2024 ha införlivat ett första antal bestämmelser från direktivet i den nationella lagstiftningen för att förenkla och förkorta tillståndsförfarandena för projekt för förnybar energi. Eftersom Sverige inte hade anmält några införlivandeåtgärder skickade kommissionen en formell underrättelse till Sverige i september 2024 och ett motiverat yttrande i februari 2025.

I oktober 2025 beslutade kommissionen att väcka talan mot Sverige vid EU-domstolen för utebliven notifiering av genomförandeåtgärder. Kommissionen begärde även att det skulle riktas ekonomiska sanktioner mot Sverige för detta.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen de lagändringar som krävs för att genomföra bestämmelserna om tillståndsförfaranden i RED III. Ändringar föreslås i miljöbalken, plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, och ett antal sektorslagar, däribland i ellagen (1987:857).

De föreslagna ändringarna i miljöbalken innebär bl.a. att den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd för förnybar energi bör ge länsstyrelsen en möjlighet att bedöma samrådsunderlaget innan ett samråd inleds med övriga aktörer. Vidare införs bestämmelser som syftar till att ge länsstyrelsens bedömning av vilken omfattning en miljökonsekvensbeskrivning behöver ha för att kunna ligga till grund för miljöbedömningen en ökad betydelse i en senare tillståndprocess.

Det föreslås också en bestämmelse som syftar till att förenkla bedömningen av om en verksamhet eller en åtgärd som påverkar ett Natura 2000-område kan tillåtas.

Ändringarna i sektorslagarna innebär bl.a. att det inte ska behöva göras en ny specifik miljöbedömning vid en tillståndsprövning i enlighet med någon av dessa lagar, om ärendet avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi och det har gjorts en specifik miljöbedömning i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken som omfattar verksamheten eller åtgärden.

Slutligen föreslås att installation av solenergiutrustning helt undantas från PBL:s bestämmelser om bygglov för fasadändring om den installerade effekten är högst elva kilowatt och att det införs bestämmelser med tidsfrister för handläggningen av vissa PBL-ärenden som rör förnybar energi.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag, dock med den mindre språkliga korrigeringen av förslaget till 7 kap. 29 c § miljöbalken som framgår av förslagspunkt 1 i utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Med denna ändring tillstyrks propositionen.

Övriga frågor om tillståndsprövning och förnybar energi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som bl.a. gäller tidsfrister, ändringstillstånd och kommunernas vetorätt mot vindkraft.

Jämför reservation 1 (S, C), 2 (V, MP), 3 (S, V, C), 4 (S, V, MP), 5 (S, V, MP) och 6 (S, V).

Motionerna

Tidsplan och samordning

I kommittémotion 2025/26:3908 av Rickard Nordin m.fl. (C) framhåller motionärerna att det råder osäkerhet kring när förnybartdirektivets bestämmelser kommer att vara fullt ut införda i svensk rätt. Enligt motionärerna skapar detta i sin tur osäkerhet för marknadens aktörer och riskerar att försämra den svenska konkurrenskraften. I yrkande 1 begär de ett tillkännagivande om behovet av ökad tydlighet i tidsplanen för genomförandet av EU-direktivet. Motionärerna anser också att det på en övergripande nivå finns betydande brister i samordningen av genomförandet av olika regelverk som påverkar tillståndprocesserna. Avsaknaden av en tydlig helhetssyn riskerar enligt motionärerna att leda till fragmenterade och kortsiktiga regeländringar. I yrkande 2 efterfrågas därför ett tillkännagivande om behovet av bättre samordning mellan genomförandet av EU-lagstiftningen och pågående nationella reformer av tillståndprocesserna.

Linus Lakso m.fl. (MP) konstaterar i kommittémotion 2025/26:3913 att genomförandet av förnybartdirektivet är försenat och att det fortfarande är oklart när direktivets bestämmelser kommer att vara fullt genomförda. Därför föreslår motionärerna i yrkande 1 ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör säkerställa ett fullständigt genomförande av EU-direktivet. Vidare konstaterar motionärerna att flera större förändringar i regelverk som rör tillståndprocesser för närvarande bereds eller utreds. De ser en överhängande risk för att bristen på helhetssyn leder till kortsiktiga förändringar och otydliga regelverk, vilket i sin tur riskerar att skapa stor osäkerhet och längre tillståndsprövningar. I yrkande 4 efterfrågas ett tillkännagivande om behovet av bättre samordning när regelverk som påverkar tillståndprocesser genomförs samt behovet av att bibehålla och värna ett starkt miljöskydd.

Kortast möjliga tidsfrister

I kommittémotion 2025/26:3912 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) framhålls det att korta och effektiva tidsfrister skulle kunna ge verklig effekt för utbyggnaden av förnybar energi. Motionärerna säger sig inte se något i förnybartdirektivet som hindrar att Sverige inför kortare och mer effektiva tidsfrister än

de som föreslås i propositionen även för vindkraft och storskalig solkraft. I yrkande 1 efterfrågar de ett tillkännagivande om att använda kortast möjliga tidsfrister.

Ändringstillstånd

Fredrik Olovsson m.fl. (S) framhåller i kommittémotion 2025/26:3912 betydelsen av att införa Miljöprövningsutredningens förslag om ändringstillstånd som huvudregel, så att fler verksamheter kan ändra sina tillstånd på ett enklare sätt. I yrkande 2 efterfrågar de ett tillkännagivande om ändringstillstånd med den inriktningen.

Linus Lakso m.fl. (MP) tar i kommittémotion 2025/26:3913 också upp ändringstillstånd. Motionärerna konstaterar att regeringen vid upprepade tillfällen har angett att den prioriterar att effektivisera och korta tillståndsprocesser, men att den ändå inte har gått vidare med Miljöprövningsutredningens förslag om att införa ändringstillstånd som huvudregel, för att förenkla för verksamheter att ändra sina tillstånd. I yrkande 3 efterfrågar motionärerna därför ett tillkännagivande om att Miljöprövningsutredningens förslag om ändringstillstånd ska genomföras.

Det kommunala vetot och vindkraft

För att förbättra tillståndsprocessen för vindkraft bör ett kommunalt veto användas på det sätt som föreslogs i proposition 2021/22:210 och som innebär ett tidigare kommunalt ställningstagande till vindkraft. Detta anförs i kommittémotion 2025/26:3912 av Fredrik Olovsson m.fl. (S). Motionärerna anser att förslag med den inriktningen behöver införas skyndsamt, och i yrkande 4 efterfrågas därför ett tillkännagivande om reglerna för användning av kommunalt veto.

Linus Lakso m.fl. (MP) är i kommittémotion 2025/26:3913 inne på samma tankegångar som motionärerna i den föregående motionen när det gäller kommunalt veto och ett tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft. Motionärerna konstaterar att det kommunala vetot har stoppat en mycket stor andel tillståndsansökningar om vindkraft, och de anser därför att det är centralt att reformera denna vetomöjlighet. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att genomföra förslagen i proposition 2021/22:210 om tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft.

Övriga frågor om vindkraft

Fredrik Olovsson m.fl. (S) anser i kommittémotion 2025/26:3912 att det bör införas en ny modell för prövning av havsbaserad vindkraft i linje med vad som redan har utretts. Därmed kommer prövningen att bygga på att lämpliga områden, också med hänsyn till försvarsintressen, pekas ut och att ett auktionsförfarande sedan tillämpas. I yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om nya regler för etablering av vindkraft till havs.

I yrkande 3 efterfrågar motionärerna ett tillkännagivande om uppgradering av vindkraftverk. De anser att det är av stor betydelse att en generationsväxling omfattas av begreppet uppgradering och följaktligen även av förenklade tillståndsförfaranden med kortare tidsfrister.

Bakgrund och pågående arbete

Det fortsatta arbetet med att införa förnybartdirektivet

Enligt uppgift från Klimat- och näringslivsdepartementet är huvuddelen av förnybartdirektivet genomfört i Sverige. Vissa artiklar återstår dock, bl.a. sådana som gäller mål om innovativ teknik, gemensamma projekt med andra medlemsstater och certifiering av installatörer av förnybar energiteknik. Delar av dessa bestämmelser behöver införas på lägre föreskriftsnivåer än i lag och förordning.

Regeringskansliet arbetar för att hela RED III ska vara genomfört senast vid utgången av 2026.

Kortast möjliga tidsfrister

I en av motionerna efterfrågas ett tillkännagivande om att använda kortast möjliga tidsfrister i förnybartdirektivet. Motionärerna säger sig inte se något i förnybartdirektivet som hindrar att Sverige inför kortare och mer effektiva tidsfrister även för vindkraft och storskalig solkraft än de som föreslås i propositionen.

Enligt uppgift från Klimat- och näringslivsdepartementet är det visserligen möjligt att föreskriva om kortare tidsfrister, men att sådana tidsfrister inte har framstått som realistiska med tanke på behovet av att kunna utreda ärendena i tillräcklig utsträckning och de resurser som myndigheterna har för ändamålet. Det gäller inte minst i de fall som kommuner berörs av tidsfristerna.

Kommunal tillstyrkan och vindkraftspaket

För att få tillstånd att uppföra vindkraftverk krävs enligt 16 kap. 4 § miljöbalken att den kommun i vilken kraftverken ska uppföras tillstyrker etableringen. Denna bestämmelse brukar ofta refereras till som det kommunala vetot mot vindkraftsanläggningar.

I april 2022 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag som stärker kommunernas incitament att medverka till utbyggnad av vindkraft (dir. 2022:27). Utredaren skulle även föreslå ett system för att kompensera dem vars omgivning påtagligt påverkas av vindkraftsutbyggnad och redovisa möjliga insatser, utöver stärkta incitament, som stärker kommunernas förmåga att stödja utbyggnad av vindkraften.

I juni 2022 avslög riksdagen proposition 2021/22:210 Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft (bet. 2021/22: MJU28, rskr. 2021/22:421). Enligt förslaget i propositionen skulle kommunen på begäran ta ställning till om

en viss plats kan tas i anspråk för vindkraft eller inte. Kommunens ställningstagande skulle motiveras, lämnas inom nio månader från det att en begäran kommit in och utgöra en processförutsättning. Miljö- och jordbruksutskottet ansåg dock att lagförslaget inte skulle bidra till att säkra Sveriges växande elbehov och göra tillståndprocesserna för vindkraftsetableringar effektivare och mer förutsägbara. Utskottet menade att eftersom kommunerna enligt förslaget skulle ta ställning till etablering av vindkraft utifrån ett alltför begränsat underlag, skulle de sannolikt i hög utsträckning komma att neka vindkraftsetableringar för att inte riskera att projekt godkänns som i ett senare skede visar sig ha omfattande negativ inverkan på kommuninvånarnas närmiljö. Utskottet hänvisade vidare till att det vid den aktuella tidpunkten pågick en utredning om kompensation och incitament och menade att villkoren för lokal kompensation måste klargöras först om acceptansen för vindkraft ska öka. Utskottet anförde att regeringen skulle återkomma till riksdagen i frågan när dessa villkor var klargjorda.

Den 24 november 2022 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv till den ovan nämnda utredare som tillsattes i april, vilka innebar att det tidigare uppdraget att bedöma om förslagen ska finansieras genom statens budget eller av verksamhetsutövarna togs bort. Utredaren skulle i stället bedöma hur verksamhetsutövarna ska finansiera de förslag som lämnas i syfte att stärka kommunernas incitament att bygga ut vindkraften (dir. 2022:135).

Utredningens betänkande Värdet av vinden (SOU 2023:18) presenterades sedan i slutet av april 2023. Utredningen föreslog bl.a. att

- närboende kompenseras genom ett årligt belopp som har att göra med avståndet till vindkraftsparken
- ägare som bor i intilliggande fastigheter ska ha rätt till inlösen som baseras på det marknadsvärde som finns innan vindkraftsparken byggs
- en kommun får rätt att förena ett ja till en vindkraftspark med kravet att få finansiering för det lokala samhällets utveckling.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) anförde regeringen att den arbetar med att ta fram ett vindkraftspaket som ska förbättra förutsättningarna att bygga ut landbaserad och kustnära vindkraft. Det första steget var att inrätta ett stöd till kommunerna baserat på fastighetsskatten för vindkraftsanläggningar. Vidare angavs att regeringen arbetar med flera förslag för att kompensera närboende och närsamhälle för att stärka den lokala nyttan av och acceptansen för ny vindkraft. Regeringen framhöll även att den arbetar med att förbättra förutsättningarna för att bygga ut den havsbaserade vindkraften (se vidare nedan).

I början av november 2025 presenterades departementspromemorian Intäktsdelning från vindkraftsanläggningar – Kompletterande promemoria till betänkandet Värdet av vinden (SOU 2023:18). I promemorian föreslås bl.a. en ny lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. Promemorian var ute på remiss till den 18 december 2025.

I den propositionsförteckning som regeringen presenterade den 13 januari 2026 angavs att en proposition med titeln Vindkraft i kommuner skulle överlämnas till riksdagen den 17 mars 2026. Den dagen meddelade regeringen i stället att den hade beslutat om en lagrådsremiss med ett förslag till ny lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar. Lagförslaget – som beräknas kunna träda i kraft den 1 juli 2026 – innebär att närboende ska få del av intäkterna från nya vindkraftsparker, s.k. vindkraftsersättning. Syftet är att öka kommunernas incitament att säga ja till mer vindkraft. Vid samma tidpunkt meddelade regeringen att den i närtid kommer att tillsätta en utredning med uppgift att föreslå hur regler för inlösen av fastigheter intill en ny vindkraftsanläggning ska införas.

Havsplaner och vindkraft

Enligt 4 kap. 10 § miljöbalken ska det för vart och ett av havsområdena Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet finnas en havsplan. Havsplanerna ger vägledning om vad som är den bästa användningen av havet och hur olika intressen kan samexistera, och de bidrar därmed till en långsiktigt hållbar utveckling.

Den 15 februari 2022 presenterade regeringen Sveriges första havsplaner utifrån Havs- och vattenmyndighetens (HaV) underlag. Havsplanerna pekar bl.a. ut områden för kraftöverföring och energiutvinning. Samma månad gav regeringen Energimyndigheten, HaV m.fl. i uppdrag att med utgångspunkt i havsplanerna peka ut nya områden som är lämpliga för energiutvinning eller identifiera behov av ändringar i redan utsedda områden så att energiutvinning med ytterligare 90 TWh årlig elproduktion ska kunna möjliggöras till havs. Uppdraget redovisades i mars 2023.

Den 20 januari 2025 lämnade HaV förslag till regeringen om ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet (dnr 00764 2022). I förslaget anförs att målsättningen att möjliggöra havsbaserad vindkraft har varit en viktig utgångspunkt för de ändrade havsplanerna.

Förslag om ändrad prövning av havsbaserad vindkraft

I maj 2023 beslutade regeringen om kommittédirektiv för utredningen En ordnad prövning av havsbaserad vindkraft (dir. 2023:61). En särskild utredare fick i uppgift att analysera hur regelverket för användning av havsområden vid etablering av vindkraft kan förbättras och hur tillståndsprövningen av vindkraft i Sveriges ekonomiska zon kan bli mer effektiv och tydlig. Syftet var att åstadkomma en prövningsordning som ger förutsättningar för en ökad utbyggnad av havsbaserad vindkraft, samtidigt som andra samhällsintressen beaktas.

I ett tilläggsdirektiv (dir. 2024:33) till utredningen som beslutades av regeringen i mars 2024 fick den särskilda utredaren även i uppdrag ta ställning till om Sverige på sikt bör övergå till en ordning där tillstånd till havsbaserad vindkraft enbart ges genom ett anvisningssystem.

I december 2024 lämnade utredningen betänkandet Vindkraft i havet – En övergång till ett auktionssystem (SOU 2024:89). Utredningen föreslog att Sverige ska gå över till ett auktionssystem för vindkraft till havs, likt de flesta av Sveriges grannländer i norra Europa. Utredningen föreslog också regelförenklingar som ska gälla för befintliga projekt, men som även är av relevans i auktionssystemet.

I ett svar på en skriftlig fråga (fr. 2025/26:452) från Birger Lahti (V) daterat den 11 februari 2026 meddelade energi- och näringsminister Ebba Busch (KD) att förslaget alltjämt bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling av motioner om vindkraft

I januari 2026 behandlade miljö- och jordbruksutskottet motionsyrkanden som bl.a. gällde det kommunala vetot och en förändrad prövning av havsbaserad vindkraft (bet. 2025/26:MJU7). Utskottet konstaterade att en utredning har lämnat flera förslag om hur kommuners förmåga att medverka till utbyggd vindkraft kan stärkas och hur de som påtagligt påverkas av vindkraftsutbyggnad kan kompenseras, och att dessa förslag bereds inom Regeringskansliet.

Vidare noterade miljö- och jordbruksutskottet att regeringen i budgetpropositionen för 2026 anger att den arbetar med att ta fram ett vindkraftspaket som ska förbättra förutsättningarna för att bygga ut landbaserad och kustnära vindkraft. Med hänvisning till det arbete som då pågick avstyrkte utskottet de motionsyrkanden som gällde dessa frågor.

Beträffande havsbaserad vindkraft framhöll miljö- och jordbruksutskottet vikten av att den byggs ut på ett hållbart sätt som säkerställer olika samhällsintressen. Vidare noterade utskottet att Utredningen om havsbaserad vindkraft har redovisat sitt regeringsuppdrag. Med hänvisning till den pågående beredningen av det betänkandet avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om havsbaserad vindkraft.

Riksdagen har även så sent som i början av mars 2026 avslagit motioner om vindkraft. Näringsutskottet avstyrkte dessa med hänvisning till att riksdagen inte bör föregripa pågående arbete och den proposition med titeln Vindkraft i kommuner som regeringen har för avsikt att överlämna till riksdagen senare i vår (bet. 2025/26:NU13).

Förenklad och förkortad miljötillståndsprövning

I det samarbetsavtal mellan regeringspartierna och Sverigedemokraterna som offentliggjordes i mitten av oktober 2022 (det s.k. Tidöavtalet), slogs det fast att det ska tillsättas en utredning för att förenkla och förkorta miljötillståndsprövningen enligt miljöbalken. I juni 2023 beslutade regeringen sedan om direktiv till en särskild utredare (dir. 2023:78), och i slutet av samma månad utsågs huvudsekreteraren och tidigare bygglovschefen Camilla Adolfsson till särskild utredare.

Utredningen antog namnet Utredningen om förenklade och förkortade tillståndsprocesser enligt miljöbalken (Miljötillståndsutredningen) och den överlämnade ett betänkande till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L) i januari 2025. En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98). I betänkandet föreslog utredningen bl.a. att det ska inrättas en ny myndighet för miljöprövningsprocessen som ska ansvara för hela miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocessen. Vidare föreslogs en ny samlad reglering av miljöprövningar – för att underlätta tillämpningen av regelverket. Därtill föreslog utredningen att det införs en ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess som motsvarar EU-rättens krav.

I början av februari 2025 skickade regeringen ut utredningens första betänkande på en bred remissrunda med sista svarsdag den 15 juni 2025.

I anslutning till att betänkandet överlämnades beslutade regeringen om tilläggsdirektiv (dir. 2025:2) för utredningen bl.a. med innebörden att den ska

- bedöma möjligheterna att i ett tidigt skede lämna besked om det allmännas grundläggande syn på lämpligheten av en viss verksamhet på en viss plats
- analysera om den totala handläggningstiden för tillståndsprövningen enligt miljöbalken kan förkortas.

I juli 2025 presenterade utredningen delbetänkandet Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten (SOU 2025:88). Delbetänkandet var ute på remiss till den 10 november 2025.

Den 13 januari 2026 överlämnade utredningen ytterligare ett betänkande till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L). I detta tredje betänkande med titeln En kortare instanskedja för mark- och miljöärenden (SOU 2025:122) finns förslag som syftar till att förkorta den totala handläggningstiden för mål och ärenden enligt miljöbalken och PBL. Det handlar bl.a. om att instansordningen ändras och att det införs en avgift för att överklaga beslut. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2028. Betänkandet skickades ut på remiss den 20 februari 2026 med sista svarsdatum den 19 maj samma år. Återstående delar av utredningens uppdrag ska slutredovisas senast den 15 december 2026.

Här bör det även nämnas att regeringen i budgetpropositionen för 2026 meddelade att den avser att inrätta en ny miljöprövningsmyndighet under 2027. Den nya myndigheten kommer inledningsvis att ta över de tillståndsprövningar som i dag hanteras av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. Längre fram kommer även tillståndsprövningar som mark- och miljödomstolarna i dag prövar som första instans att flyttas till den nya myndigheten. Syftet är att göra miljöprövningen mer samordnad och enhetlig.

I oktober 2025 presenterades en departementspromemoria med de författningsbestämmelser som krävs för att en ny myndighet för miljöprövning ska kunna ta över de ärenden som i dag handläggs av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. Promemorian var ute på remiss till den 8 december 2025. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

I början av mars 2026 beslutade regeringen också om direktiv till en organisationskommitté med uppgift att bilda den nya miljöprövningsmyndigheten (dir. 2026:13). Uppdraget ges med förbehåll för riksdagens beslut i nödvändiga delar och ska slutredovisas senast den 30 juni 2027.

I den propositionsförteckning som regeringen presenterade den 13 januari 2026 angavs att en proposition med titeln Ny prövningsmyndighet på miljöområdet skulle ha lämnats till riksdagen den 17 mars 2026. Vid den tidpunkten beslutades dock endast om en lagrådsremiss, vilket innebär att en proposition kan väntas först senare i vår.

Miljötillståndsutredningen om tidiga besked och kommunal tillstyrkan

I det ovan nämnda delbetänkande som Miljötillståndsutredningen presenterade i juli 2025 (SOU 2025:88) konstaterade utredningen att vissa verksamhetsutövare (exempelvis sådana som behöver bearbetningskoncession enligt minerallagen för att bedriva sin verksamhet) kan få ett tidigt – och från tillståndsprövning separat – besked i frågan om det med hänsyn tagen till olika allmänna intressen är lämpligt att uppföra en anläggning, bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd på en viss plats. För flertalet verksamheter finns dock inte någon sådan möjlighet.

Utredningens samlade bedömning var att det finns ett behov av tidiga besked från det allmänna om lämplig användning av mark- och vattenområden inför planläggning och tillståndsprövning. Beskedet bör inkludera avvägningar mellan motstående allmänna intressen som rör hushållning med mark- och vattenområden. Enligt utredningen bör det dock inte innehålla ett avgörande i sådana miljöfrågor som behöver prövas samlat och slutligt vid ett tillfälle. Beskedet bör lämnas av regeringen i samband med en nationell planläggning, i nationella föreskrifter eller i ett särskilt beslut.

Här bör det även nämnas att utredningen föreslår att dagens tillåtlighetsprövning av regeringen enligt 17 kap. miljöbalken ska ersättas av ett områdesanvändningsbesked. Av detta följer att även det nuvarande undantaget i 16 kap. 4 § andra stycket miljöbalken slopas. Det undantaget innebär nämligen att ett kommunalt tillstyrkande inte behövs för att tillstånd ska kunna ges för en anläggning för vindkraft om regeringen har tillåtit verksamheten enligt 17 kap. miljöbalken. Kommunens tillstyrkan innan tillstånd kan ges för en vindkraftsanläggning kommer således alltid att krävas oavsett om det är regeringen eller någon annan myndighet eller domstol som prövar tillståndsfrågan.

Som har nämnts tidigare var delbetänkandet ute på remiss till den 10 november 2025.

Om ändringstillstånd

I augusti 2020 tillsatte regeringen en särskild utredare med uppdrag att se över systemet för miljöprövning (dir. 2020:86). Utredningen som antog namnet Miljöprövningsutredningen överlämnade sitt betänkande till den dåvarande

klimat- och miljöministern Annika Strandhäll (S) i juni 2022, Om prövning och omprövning – en del av den gröna omställningen (SOU 2022:33). I betänkandet fanns bl.a. förslag om ändringstillstånd och om obligatorisk omprövning av miljöstillstånd.

Hösten 2024 behandlade riksdagen regeringens proposition Steg på vägen mot en mer effektiv miljöprövning (prop. 2023/24:152, bet. 2024/25:MJU4, rskr. 2024/25:21). I propositionen föreslog regeringen enklare regler för ändringstillstånd. Förslaget innebar att vid ändring av en miljöfarlig verksamhet ska tillståndet begränsas till att enbart avse ändringen (ändringstillstånd). Ett ändringstillstånd får enligt förslaget dock inte meddelas om ansökan avser tillstånd för hela verksamheten eller om det är olämpligt att tillståndet begränsas till att enbart avse ändringen av verksamheten. Förslaget avvek från den ovan omnämnda Miljöprövningsutredningens förslag som innebar att tillståndet alltid ska begränsas till att enbart avse ändringen om inte ansökan avser tillstånd för hela verksamheten, dvs. att det inte ska göras någon bedömning av om det är olämpligt att tillståndet begränsas till att enbart avse ändringen av verksamheten. Samtidigt konstaterade regeringen att utredningens förslag till utökad möjlighet till ändringstillstånd förutsätter att det även införs ett system med obligatorisk omprövning. Utredningens förslag om obligatorisk omprövning behandlades dock inte i det aktuella lagstiftningsärendet, och regeringen ansåg därför att det vid den då aktuella tidpunkten fanns hinder mot att gå vidare med förslaget om ändringstillstånd. Regeringen hänvisade dock till att den hade tillsatt Miljöstillståndsutredningen (dir. 2023:78) och att det av utredningsdirektiven framgår att den utredningen ska överväga om det finns behov att införa lättnader för att det ska vara enklare att ändra en verksamhet.

I anslutning till propositionen väcktes förslag i en kommittémotion (S) – liknande de som är aktuella i detta ärende – om att det är centralt att Miljöprövningsutredningens förslag om att ändringstillstånd ska vara huvudregel införs fullt ut.

I sitt ställningstagande hösten 2024 anförde miljö- och jordbruksutskottet bl.a. följande:

Som redovisas i propositionen infördes möjligheten till ändringstillstånd för att förenkla tillståndsprövningen så att angelägna och brådskande ändringar av miljöfarliga verksamheter inte skulle försvåras. I likhet med regeringen anser utskottet att det finns behov av att förändra reglerna om ändringstillstånd för att förenkla processen så att investeringsviljan inte hämmas och infasningen av ny teknik och utfasningen av gammal teknik inte fördröjs. Miljöprövningsutredningen har föreslagit att ett ändringstillstånd alltid ska begränsas till att enbart avse ändringen om inte ansökan avser tillstånd för hela verksamheten. Enligt utredningens förslag ska prövningsmyndigheten alltså inte ta ställning till vare sig om det är lämpligt eller olämpligt att tillståndet begränsas till att enbart avse ändringen av verksamheten. Utredningens förslag i detta hänseende hänger dock samman med ett annat förslag, nämligen det om att införa ett system med obligatorisk omprövning av miljövillkor senast en viss tid efter det att tillståndet för den miljöfarliga verksamheten meddelades. Det sistnämnda förslaget omfattas inte av detta lagstiftningsärende, och i likhet med regeringen

anser utskottet att det därför finns hinder mot att i nuläget genomföra Miljöprövningsutredningens förslag om ändringstillstånd fullt ut. [...] Utskottet instämmer i regeringens bedömning att de ändringar som beskrivs i många fall torde medföra effektivitetsvinster i prövningsprocessen, och detta kommer enligt utskottet att bidra till att främja den gröna omställningen.

Miljö- och jordbruksutskottet avstyrkte det ovan refererade motionsförslaget (S) om att ändringstillstånd ska vara huvudregel, och riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag. I en reservation (S) tillstyrktes förslaget i motionen.

Miljöstillståndsutredningen om ändringstillstånd

Den tidigare omnämnda Miljöstillståndsutredningen hade alltså även i uppdrag att utreda om det finns behov av att införa lättnader som gör det enklare att ändra en verksamhet. I sitt första delbetänkande från januari 2025, En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98), delade utredningen den tidigare Miljöprövningsutredningens bedömning att tillämpningen av 16 kap. 2 a § miljöbalken har blivit för restriktiv på grund av äldre förarbetsuttalanden och att tillståndsprövningen av ändringar används som ett sätt att ompröva och uppdatera bestämmelser och tillståndsvillkor i stället för att omprövningar hanteras separat. Utredningen anförde bl.a. följande (s. 140):

Verksamhetsutövare upplever det som oförutsebart om det går att få igenom en ansökan om ändringstillstånd eller om det krävs en hel prövning. Beslutet i denna fråga kommer dessutom ofta sent i processen. Det är flera som har framfört att många verksamhetsutövare avstår från att vidta miljöförbättrande ändringar för att de inte vågar ta risken med en osäker process. Detta verkar hämmande för investeringsviljan och bromsar infasning av ny teknik och utfasning av gammal teknik [...] Reglerna om ändringstillstånd bör därför ändras. Vi ansluter oss till Miljöprövningsutredningens förslag att ändringstillstånd bör vara huvudregeln vid ansökan om ändring. Vi bedömer att det är angeläget att få till en förändring i denna fråga.

Mot denna bakgrund föreslog utredningen att efter ansökan från en verksamhetsutövare får tillståndsmyndigheten besluta om ändringar av ett beslut om miljöstillstånd eller igångsättningsbesked. Vid en ansökan om ändring av en verksamhet ska prövningsmyndigheten pröva de delar av verksamheten som påverkas av ändringen samt den omgivningspåverkan som ändringen i sig eller tillsammans med verksamheten i övrigt kan orsaka. Om en ansökan om ändring inte avser hela verksamheten ska myndigheten begränsa beslutet till att enbart avse ändringen (ändringstillstånd eller ändringsbesked).

Utredningens betänkande var ute på en omfattande remissrunda till den 15 juni 2025, och enligt uppgift från Klimat- och näringslivsdepartementet i slutet av februari 2026 pågår alltjämt beredning av förslagen i denna del inom Regeringskansliet.

Uppgradering och generationsväxling

I en av motionerna efterfrågas ett tillkännagivande om uppgradering av vindkraftverk där motionärerna betonar vikten av att generationsväxling omfattas av begreppet uppgradering och därmed av förenklade tillståndsförfaranden med kortare tidsfrister.

Här bör det noteras att definitionen av uppgradering finns i 3 § i den nya lagen om verksamheter och åtgärder för förnybar energi som föreslås i propositionen. Där anges att med uppgradering avses helt eller delvis utbyte av en anläggning för produktion av förnybar el eller helt eller delvis utbyte av driftsystem eller driftsutrustning i en sådan anläggning i syfte att

1. bibehålla eller ändra anläggningens kapacitet eller
2. öka anläggningens effektivitet.

I författningskommentaren till den nyss refererade bestämmelsen anger regeringen följande:

Ordet uppgradering avser helt eller delvis utbyte av en anläggning för produktion av förnybar el om utbytet sker i syfte att bibehålla eller ändra anläggningens kapacitet, dvs. dess installerade effekt, eller öka anläggningens effektivitet. Även helt eller delvis utbyte av driftssystem eller driftsutrustning i en anläggning för produktion av förnybar el är att anse som uppgradering. Om en anläggning byts ut i sin helhet behöver den nya anläggningen, för att det ska vara fråga om en uppgradering, vara av samma typ som den äldre anläggningen och ha samma eller en lägre påverkan på omgivningen som denna. Den nya anläggningen behöver också vara placerad på samma plats som den äldre anläggningen. Generationsväxling, s.k. re-powering, av en vindkraftpark är ett exempel på en uppgradering i direktivets mening.

Det finns även skäl att notera att uttrycket uppgradering hade en snävare innebörd i den promemoria som låg till grund för regeringens förslag. I den angavs att begreppet uppgradering ska syfta till att säkerställa fortsatt drift av en anläggning och att rivning och uppförande av en helt ny anläggning därmed inte är att anse som en uppgradering. I propositionen gör regeringen dock bedömningen att denna definition är för snäv och att det finns skäl att ge begreppet uppgradering en innebörd som är mer direktivnära. Regeringen anser därför att uppgradering bör avse helt eller delvis utbyte av anläggningar i syfte att ersätta eller öka kapaciteten eller öka anläggningens effektivitet.

Vidare anför regeringen att uttrycket uppgradering bör omfatta verksamheter som består i att en äldre anläggning ersätts av en ny anläggning av samma typ, på samma plats och med samma eller lägre påverkan på omgivningen i området. Det innebär att en s.k. generationsväxling av kraftverk bör anses som uppgradering. Att ersätta äldre anläggningar med en låg elproduktion med nya effektivare anläggningar är ändamålsenligt för att öka elproduktionen.

Översyn av riksintressen för förnybar energi

I mars 2024 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att dels kartlägga områden som har potential för fossilfri energiproduktion och distribution, dels se över sina utpekade riksintressen för fossilfri energi.

Uppdraget följde av att det reviderade förnybartdirektivet kräver att EU:s medlemsländer ska kartlägga områden som har potential för tillräcklig förnybar energiproduktion och energidistribution för att landet ska nå sin andel av EU:s gemensamma mål för förnybar energi till 2030. Enligt uppdraget till myndigheten ska redovisningen av områden med potential för utbyggnad av förnybar energi göras på en nivå som möjliggör ett framtida utpekande av sådana s.k. accelerationsområden för förnybar energi som föreskrivs i artikel 15 c i förnybartdirektivet. Med accelerationsområden avses områden där förnybar energi får förenklade och snabbare tillståndsprocesser i enlighet med bestämmelserna i direktivets artikel 16 a. Enligt uppgift från Klimat- och näringslivsdepartementet pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att ta fram en förordning för accelerationsområden.

Den del av uppdraget som gällde att Energimyndigheten skulle se över sina riksintresseanspråk för energiproduktion och energidistribution enligt 3 kap. 8 § miljöbalken fick förlängd tid och redovisades den 20 mars 2026. Översynen syftade till att göra de utpekade områdena relevanta och användbara för planerande och tillståndsprövande myndigheter samt för energiaktörer.

Under hösten 2025 tog Energimyndigheten in synpunkter på underlagen för land- och havsbaserad vindkraft. Enligt Energimyndigheten var många av de synpunkter som kom in relevanta, och myndigheten kommer därför att justera både kriterierna och analysmetoden för vindkraft. Myndigheten planerar sedan att genomföra ett nytt samråd under hösten 2026.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet redovisar sitt ställningstagande under följande rubriker:

- Tidsplan och samordning
- Kortast möjliga tidsfrister
- Ändringstillstånd
- Det kommunala vetot och vindkraft
- Övriga frågor om vindkraft.

Tidsplan och samordning

Under den förra valperioden inledde regeringen ett arbete med att reformera miljöprövningsprocessen i syfte att uppnå en modern och mer effektiv prövning. Den omfattande Miljöprövningsutredningen presenterade sedan sitt betänkande Om prövning och omprövning – en del av den gröna omställningen (SOU 2022:33) i juni 2022. Detta betänkande lade en värdefull grund för det

arbete som sedan togs vidare av den nya regering som tillträdde efter valet hösten 2022. Miljötillståndsutredningen tillsattes i juni 2023 och har därefter presenterat ett antal betänkanden med förslag som på olika sätt syftar till att förenkla och förkorta tillståndsprövningen enligt miljöbalken. Förslagen har remitterats och bereds inom Regeringskansliet. Utredningen pågår alltjämt och väntas bli klar med sina återstående uppgifter senare i år. Utöver detta pågår det även andra processer som syftar till att förenkla för tillkomsten av förnybar energiproduktion. Det gäller t.ex. den pågående beredningen av ett förslag om en ny modell för att fördela tillstånd för havsbaserad vindkraft och om att ta fram bestämmelser om s.k. accelerationsområden.

Även på EU-nivå har det pågått ett arbete med att förändra olika prövningsprocesser som är kopplade till utbyggnaden av förnybar energi med ett liknande syfte, dvs. att förenkla och förkorta dessa processer. Det handlar bl.a. om förändringar av det s.k. förnybartdirektivet som har tillkommit förhållandevis snabbt, bl.a. som en följd av en allt angelägnare strävan efter att minska beroendet av fossila bränslen i ljuset av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.

Därmed kan utskottet konstatera att det har bedrivits viktiga och omfattande förändringsprocesser parallellt på olika nivåer, vilket kan innebära vissa utmaningar när det bl.a. gäller samordningen. EU ställer krav på att vissa bestämmelser ska vara införda vid en viss tidpunkt samtidigt som Sverige håller på att stöpa om sitt miljöprövningssystem. Att dessa förändringsprocesser inte är möjliga att samordna fullt ut anser utskottet vara ett oundvikligt faktum, även om det i möjligaste mån bör eftersträvas. Utskottet ser emellertid inte ett sektoriellt genomförande som ett gångbart alternativ, dvs. att Sverige skulle invänta processen på EU-nivå innan man går vidare med att reformera det nationella miljöprövningssystemet.

När det gäller de synpunkter som framförs i motionerna om en tidsplan för det fortsatta arbetet med att genomföra återstoden av bestämmelserna i det reviderade förnybartdirektivet, hänvisar utskottet till den uppgift som har hämtats in från Regeringskansliet och som gör gällande att de begränsade delar av direktivet som ännu inte har införts ska finnas på plats före utgången av 2026. Delar av detta kommer enligt uppgift sannolikt att införas på lägre nivå än i lag eller förordning. Utskottet finner det vara mindre meningsfullt att genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att närmare redogöra för de berörda myndigheternas tidsplanering för detta föreskriftsarbete.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Kortast möjliga tidsfrister

I en av motionerna efterfrågas ett tillkännagivande om att använda kortast möjliga tidsfrister för tillståndsprövningarna i linje med vad som är möjligt enligt det reviderade förnybartdirektivet.

Här förutsätter utskottet att regeringen har gjort en rimlig avvägning mellan behovet av att förkorta och effektivisera tillståndsprocesser och höga krav på rättssäkerhet och rimliga möjligheter för de berörda myndigheterna att göra en

gedigen prövning till gagn för samhällets bästa. Något uttalande från riksdagen i linje med vad som föreslås i motionen anser utskottet därmed inte vara nödvändigt.

Därmed avstyrker utskottet yrkandet.

Ändringstillstånd

I två av motionerna efterfrågas en modell med s.k. ändringstillstånd som överensstämmer med den tidigare Miljöprövningsutredningens förslag. Sedan en ny regering tillträdde hösten 2022 tillsattes en ny utredning (Miljöstillståndsutredningen) som bl.a. hade i uppgift att utreda om det finns behov av att införa lättnader som gör det enklare att ändra en verksamhet.

I sitt första delbetänkande delade Miljöstillståndsutredningen Miljöprövningsutredningens förslag om att ändringstillstånd bör vara huvudregel vid ansökan om ändring, och Miljöstillståndsutredningen underströk också att det är angeläget att få till en förändring i denna fråga.

Miljöstillståndsutredningens betänkande var ute på en bred remissrunda till den 15 juni 2025, och enligt uppgift från Klimat- och näringslivsdepartementet i slutet av februari 2026 pågår alltjämt beredning av förslagen i denna del inom Regeringskansliet.

Utskottet anser inte att det finns skäl för riksdagen att föregripa det pågående beredningsarbetet.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Det kommunala vetot och vindkraft

Utskottet kan konstatera att riksdagen så sent som i januari 2026 avslög motionsyrkanden som gällde kravet på kommunal tillstyrkan innan tillstånd kan lämnas för utbyggnad av vindkraft, dvs. det som brukar kallas den kommunala vetorätten mot vindkraft. Som redogjorts för i det föregående avstyrktes motionerna av miljö- och jordbruksutskottet bl.a. med hänvisning till att en utredning har lämnat flera förslag om hur kommuners förmåga att medverka till utbyggd vindkraft kan stärkas och till att regeringen har utlovat ett vindkraftspaket som ska förbättra förutsättningarna för att bygga ut landbaserad och kustnära vindkraft. Utöver detta hänvisade miljö- och jordbruksutskottet till att det pågår beredning av förslag från en utredning om havsbaserad vindkraft. I början av mars 2026 avstyrkte även näringsutskottet förslag om vindkraft med motsvarande motivering.

När det gäller kommuners besked om vindkraftsanläggningar vill utskottet också påminna om att Miljöstillståndsutredningen har pekat på att det finns ett behov av tidiga besked från det allmänna om lämplig användning av mark- och vattenområden inför planläggning och tillståndsprövning. Utredningen har även berört frågor om regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken och om kommunens tillstyrkan innan tillstånd ges för en anläggning

för vindkraft. Utredningens förslag har remissbehandlats, och utskottet förutsätter att förslagen bereds vidare inom ramen för det pågående arbetet med att reformera miljötillståndprocesserna.

Utskottet anser inte att några nya uppgifter har tillkommit som föranleder något nytt ställningstagande från riksdagen när det gäller motioner om det kommunala vetot mot vindkraft. Det finns således alltjämt skäl för riksdagen att inte föregripa den pågående beredningen och de förslag som kan tänkas komma i det vindkraftspaket som regeringen har aviserat.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Övriga frågor om vindkraft

I en av motionerna efterfrågas en ny modell för prövning av vindkraftsanläggningar till havs. Liksom det anförs i motionen kan utskottet konstatera att en sådan modell har utretts på uppdrag av regeringen. Utredningen har remitterats, och förslagen bereds inom Regeringskansliet. Till detta vill utskottet även foga att regeringen har utlovat en proposition med titeln Vindkraft i kommuner till senare i vår.

Utskottet anser inte att det finns skäl för riksdagen att föregripa den pågående beredningen av utredningsförslaget eller de förslag eller bedömningar med koppling till havsbaserad vindkraft som regeringen kan komma att redovisa i den nyssnämnda propositionen.

I samma motion efterfrågas även ett uttalande från riksdagen om att generationsväxling av vindkraftverk ska omfattas av begreppet uppgradering och därmed även av den förenklade prövningsprocess som gäller för uppgradering. Detta förslag ställer sig utskottet frågande inför eftersom det tydligt framgår av propositionen att det som efterfrågas är den ordning som ska gälla. Därför anser utskottet att riksdagen kan lämna förslaget utan vidare åtgärd.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Reservationer

1. Tidsplan och samordning, punkt 2 (S, C)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Isak From (S), Daniel Vencu Velasquez Castro (S) och Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3908 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 1 och 2,
bifaller delvis motion
2025/26:3913 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 4 och
avslår motion
2025/26:3913 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi instämmer i regeringens uppfattning att ett effektivt och ändamålsenligt genomförande av EU-rätten är avgörande för Sveriges konkurrenskraft, klimatomställning och rättssäkerhet. Därför är vi skeptiska till hur regeringen har tagit sig an arbetet med att inarbeta den här aktuella EU-rättsakten i det svenska miljöprovningssystemet. Bara det faktum att kommissionen har valt att stämma Sverige för saktfärdigt och ofullständigt införande av förnybartdirektivets bestämmelser väcker frågetecken. Oklarheterna om när och hur regeringen har för avsikt att svara upp mot kommissionens krav är fortfarande betydande. Detta skapar i sin tur osäkerhet för marknadens aktörer och riskerar att hämma den svenska konkurrenskraften.

Till detta kommer också att regeringen parallellt med att införa EU-rättsliga bestämmelser bedriver ett omfattande arbete med att reformera de svenska miljöprovningssystemerna. Det handlar bl.a. om att realisera vittgående förslag från Miljöutredningen och andra utredningar som i grunden påverkar samma provningssystemer. Enligt vår uppfattning saknas såväl en helhetssyn på och en nödvändig samordning av dessa olika delar av förändringsarbetet. Detta riskerar i sin tur att leda till fragmenterade och kortsiktiga regeländringar som skapar en ännu större osäkerhet, administrativ belastning och i värsta fall ytterligare förseningar i provningen av projekt som kan bidra till att uppnå angelägna energi- och klimatpolitiska målsättningar. Enligt vår uppfattning är ett samlat och långsiktigt angreppssätt nödvändigt för att stärka både

rättssäkerheten och Sveriges förmåga att genomföra den så viktiga gröna omställningen.

Med hänvisning till detta anser vi att regeringen bör återkomma till riksdagen med en tydligare redovisning av hur genomförandet av det reviderade förnybartdirektivet tidsmässigt ska slutföras. Regeringen bör också säkerställa att genomförandet av EU-regler och nationella reformer av tillståndprocesserna samordnas bättre.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Tidsplan och samordning, punkt 2 (V, MP)

av Birger Lahti (V) och Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3913 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 1 och 4,

bifaller delvis motion

2025/26:3908 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 2 och

avslår motion

2025/26:3908 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi vill inledningsvis beklaga det anmärkningsvärda faktum att regeringen har dragit genomförandet av EU:s förnybartdirektiv i en sådan långbänk att kommissionen har valt att stämma Sverige för att genomförandet av direktivet i vissa delar är försenat med flera år. Att regeringen dessutom fortfarande inte är tydlig med när direktivets bestämmelser kommer att vara fullt genomförda gör saken än mer uppseendeväckande.

Vi anser att regeringen omgående bör säkerställa ett fullständigt genomförande av det aktuella direktivet. Samtidigt kan vi konstatera att flera omfattande förändringar av de regelverk som rör tillståndprocesser utreds eller är under beredning. Enligt vår uppfattning finns det en betydande risk att bristen på samordning och helhetssyn leder till kortsiktiga förändringar och otydliga regelverk, vilket i sin tur riskerar att skapa stor osäkerhet och längre tillståndsprövningar. Detta skulle således paradoxalt nog kunna motverka strävan efter att förkorta ledtider och åstadkomma mer effektiva prövningsprocesser. Vi vill i detta sammanhang även understryka att de åtgärder som vidtas för att åstadkomma snabbare tillståndprocesser inte får medföra att miljöskyddet försämras.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Kortast möjliga tidsfrister, punkt 3 (S, V, C)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Isak From (S), Birger Lahti (V), Daniel Vencu Velasquez Castro (S) och Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3912 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige även fortsättningsvis ska ha EU:s lägsta elpriser. Det kräver att alla konkurrenskraftiga fossilfria kraftslag släpps loss och att de tillståndprocesser som är förknippade med energiproduktion är snabba och ändamålsenliga eftersom utdragna och oförutsebara tillståndprocesser är ett av de största hindren för en effektiv utbyggnad av ett fossilfritt energisystem. Vi ser därför positivt på att EU agerar för att snabba på dessa tillståndprocesser, bl.a. genom att sätta upp tidsfrister för hur länge en miljöprövning får pågå.

Mot denna bakgrund beklagar vi att regeringen – trots ett allt högre tonläge från kommissionen – inte har lyckats införa de bestämmelser i EU:s reviderade förnybartdirektiv som gäller tillståndprocesser, inklusive de delar som gäller maximala tidsfrister för olika prövningar.

De tidsfrister som föreslås i propositionen är väsentligt längre än de tidsfrister som föreslogs av Miljöprövningsutredningen, och vi anser därför att det behövs en grundlig analys av vilka tidsfrister för olika delar av prövningen som skulle resultera i en effektivare prövningsprocess utan att det leder till fler avvísningar och avslag.

Vi ser inget i direktivet som hindrar Sverige från att införa kortare och mer effektiva tidsfrister än de som föreslås i propositionen även för vindkraft och storskalig solkraft, oavsett om s.k. accelerationsområden pekas ut eller inte. Sammantaget finns det därför skäl för riksdagen att uppmana regeringen att använda de kortast möjliga tidsfristerna i det reviderade förnybartdirektivet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Ändringstillstånd, punkt 4 (S, V, MP)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Isak From (S), Birger Lahti (V), Katarina Luhr (MP) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2025/26:3912 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2 och
2025/26:3913 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringen har vid upprepade tillfällen hävdad att den prioriterar att effektivisera och förkorta tillståndsprocesser. Steget mellan ord och handling har dock ofta varit svårbegripligt långt. Vi konstaterar exempelvis att regeringen fortfarande inte har gått vidare med Miljöprövningsutredningens förslag om att införa ändringstillstånd som huvudregel, i syfte att göra det lättare för verksamheter att ändra sina tillstånd. Vi menar att den gällande lagregleringen vidmakthåller en situation där myndigheternas bedömningar förblir styrande för när det är olämpligt att tillståndet begränsas till att enbart avse ändring av verksamheten. Denna lämplighetsbedömning är inte bara vanskelig att göra, utan den sinkar också prövningen och kan resultera i att myndigheter väljer att göra en mer omfattande prövning än vad som egentligen behövs i stället för att välja en sådan mer begränsad prövning som gäller för ändringstillstånd. Vi anser att Miljöprövningsutredningens förslag om ändringstillstånd ska genomföras.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Det kommunala vetot och vindkraft, punkt 5 (S, V, MP)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Isak From (S), Birger Lahti (V), Katarina Luhr (MP) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2025/26:3912 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4 och

2025/26:3913 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Kravet på kommunal tillstyrkan av vindkraftsanläggningar – vanligen refererat till som det kommunala vetot – har på senare år stoppat en betydande andel av de ansökningar om tillstånd som behövs för att bygga ut vindkraften i Sverige. Detta ser vi som mycket bekymmersamt i en tid när mer fossilfri kraftproduktion behövs för att det ska vara möjligt att nå angelägna klimatmål och långt innan eventuell ny kärnkraft kan tas i drift.

För att åter få fart på utbyggnaden anser vi därför att det är nödvändigt att reformera det kommunala vetot, och då helst i kombination med att få en modell för ersättning till kommuner och närboende på plats. Ett redan färdigberett förslag om tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft finns i proposition 2021/22:210 som dessvärre avslogs av riksdagen i juni 2022 (bet. 2021/22: MJU28). Vi anser att dessa förslag bör genomföras och att riksdagen därför bör uppmana regeringen att på nytt lägga förslag med denna inriktning på riksdagens bord.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

6. Övriga frågor om vindkraft, punkt 6 (S, V)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Isak From (S), Birger Lahti (V) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3912 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 3 och 5.

Ställningstagande

Långa och svåröverskådliga tillståndsprocesser är ett av de största hindren för en effektiv utbyggnad av ett fossilfritt energisystem. En snabbare och mer förutsägbar tillståndsprocess för förnybar energi är viktig för klimatet, den svenska konkurrenskraften och välfärden samt för säkerhet och beredskap.

Sverige har en lång kustlinje och goda förutsättningar för produktion av havsbaserad vindkraft. Denna resurs är emellertid sällsynt illa omhändertagen av regeringen. Därför vill vi se en ny modell för den tillståndsprocess som föregår etableringen av en havsvindpark i linje med vad som redan har utretts. Inriktningen bör vara en modell som mer liknar den som används i många andra länder, där lämpliga områden först pekas ut varefter tillstånd fördelas genom ett auktionsförfarande.

Vidare vill vi underlätta för s.k. generationsväxling av vindkraftverk, dvs. när äldre verk byts ut mot nyare. Vi anser att en sådan generationsväxling bör omfattas av begreppet uppgradering i den nya lag som föreslås och därmed även av förenklade tillståndsförfaranden med kortare tidsfrister.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:118 Tillståndsprövning enligt förnybartdirektivet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om verksamheter och åtgärder för förnybar energi.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om upphävande av lagen (2021:755) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi.

Följdmotionerna

2025/26:3908 av Rickard Nordin m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ökad tydlighet i tidsplanen för genomförandet av EU-direktivet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av bättre samordning mellan genomförandet av EU-lagstiftning och pågående nationella reformer av tillståndsprocesserna och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3912 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om användning av kortast möjliga tidsfrister och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändrings-tillstånd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppgrade-ring av vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om reglerna för användning av kommunalt veto och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nya regler för etablering av havsvindkraft och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3913 av Linus Lakso m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reger-ingen snarast bör säkerställa ett fullständigt genomförande av EU-di-rektivet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom-föra förslagen om tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft i proposition 2021/22:210 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom-föra Miljöprövningsutredningens förslag om ändringstillstånd och till-kännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av bättre samordning i genomförandet av regelverk som påverkar till-ståndsprocesser samt behovet av att värna ett bibehållet starkt miljö-skydd och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om verksamheter och åtgärder för förnybar energi

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 § I denna lag finns bestämmelser som delvis genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

Bestämmelser som genomför direktivet finns också i miljöbalken, lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, lagen (1978:160) om vissa rörledningar, lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon, ellagen (1997:857), naturgaslagen (2005:403) och plan- och bygglagen (2010:900).

Ord och uttryck

2 § Med *förnybar energi* avses i denna lag vindenergi, termisk solenergi, fotovoltaisk solenergi, geotermisk energi, osmotisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi, annan havsenergi och vattenkraft samt energi från biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk och biogas.

3 § Med *uppgradering* avses i denna lag helt eller delvis utbyte av en anläggning för produktion av förnybar el eller helt eller delvis utbyte av driftssystem eller driftsutrustning i en sådan anläggning i syfte att

1. bibehålla eller ändra anläggningens kapacitet, eller
2. öka anläggningens effektivitet.

4 § Med *samlokaliserad energilagring* avses i denna lag en energilagring som är lokaliserad på samma plats som, drivs tillsammans med och är ansluten till samma nätanslutningspunkt som en anläggning för produktion av förnybar energi.

5 § Med *verksamhet eller åtgärd för förnybar energi* avses i denna lag en verksamhet eller en åtgärd som

1. innebär uppförande eller drift av
 - a) en anläggning för produktion av förnybar energi, eller
 - b) en samlokaliserad energilagring
2. behövs för att en anläggning som avses i 1 ska kunna uppföras, drivas eller anslutas till ett nät, eller
3. innebär uppgradering av en anläggning för produktion av förnybar energi.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

Bemyndiganden

6 § Regeringen får meddela föreskrifter om

1. tidsfrister för kommuners handläggning av ärenden om tillstånd, anmälan eller dispens som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi, och

2. kommuners arbete med att bistå den kontaktpunkt som inrättas för att genomföra artikel 16.3 i direktiv (EU) 2018/2001, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413, i uppgiften att vägleda sökande i ärenden om tillstånd, anmälan eller dispens som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för kommuner att årligen lämna statistikuppgifter över handläggningstider i ärenden som gäller verksamheter eller åtgärder för förnybar energi.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om miljöbalken

dels att 6 kap. 32 § och 19 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 6 kap. 32 a och 32 b §§, 7 kap. 29 c § och 22 kap. 2 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

32 §²

Länsstyrelsen ska under avgränsningssamrådet, i dialog med den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd, verka för att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för tillståndsprövningen.

Länsstyrelsen ska skriftligen redovisa sin bedömning av vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla för att kunna ligga till grund för den fortsatta miljöbedömningen. Bedömningen ska lämnas till den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden. Bedömningen är inte bindande.

Om ett avgränsningssamråd gäller en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi, bör den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden ge länsstyrelsen möjlighet att bedöma om samrådsunderlaget är tillräckligt innan samråd med övriga aktörer inleds.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2026:000) om verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

32 a §

Länsstyrelsen ska under avgränsningssamrådet skriftligen redovisa sin bedömning av vad en miljökonsekvensbeskrivning ska

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

² Senaste lydelse 2024:963.

innehålla för att kunna ligga till grund för den fortsatta miljöbedömningen. Bedömningen ska lämnas till den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden. Bedömningen är inte bindande.

32 b §

Om ett avgränsningssamråd avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi gäller följande i stället för 32 a §:

1. Länsstyrelsen ska i ett beslut ange vilken omfattning miljökonsekvensbeskrivningen behöver ha för att kunna ligga till grund för den fortsatta miljöbedömningen. Beslutet får inte överklagas.

2. Länsstyrelsen ska skriftligen redovisa sin bedömning av vilken detaljeringsgrad miljökonsekvensbeskrivningen bör ha för att kunna ligga till grund för den fortsatta miljöbedömningen. Bedömningen är inte bindande.

3. Beslutet och bedömningen ska lämnas till den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden.

7 kap.

29 c §

Vid tillämpningen av 29 § första stycket 2, ska en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi antas genomföras av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse, om inte annat framkommer i ärendet.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2026:000) om verksamheter och åtgärder som gäller förnybar energi.

19 kap.5 §³

I ett ärende som prövas av länsstyrelsen eller en kommunal nämnd ska länsstyrelsen eller nämnden tillämpa bestämmelserna

1. i 22 kap. 1 och 1 d–1 g §§ om ansökans form och innehåll,
2. i 22 kap. 2 § om en ansökans ingivande och brister i den, 2. i 22 kap. 2 och 2 b §§ om en ansökans ingivande och brister i den,
3. i 22 kap. 2 a § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5, 8, 9 och 13 §§,
4. i 22 kap. 3 och 3 a §§ om kungörelses innehåll,
5. i 22 kap. 6 § om talerätt,
6. i 22 kap. 9 § om rätt att företräda fastighet,
7. i 22 kap. 12 och 13 §§ om sakkunniga och om att inhämta yttrande,
8. i 3 kap. 4 § lagen (2010:921) om mark- och miljödombstolar om undersökning på platsen,
9. i 22 kap. 25 § första stycket 1–3 och 5–11, andra stycket sista meningen och tredje stycket samt 25 a–25 c och 25 f–25 h §§ om en tillståndsdoms innehåll,
10. i 22 kap. 26 § om särskild dom,
11. i 22 kap. 27 § första stycket, andra stycket andra meningen samt tredje stycket första meningen om uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter,
12. i 22 kap. 28 § första stycket första meningen om verkställighetsförordnande, och
13. i 23 kap. 3 § när det gäller särskilt överklagande i frågor om sakkunniga som avses i 22 kap. 12 §.

22 kap.

2 b §

En ansökan om tillstånd till en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi som innehåller en miljökonsekvensbeskrivning vars omfattning är förenlig med länsstyrelsens beslut enligt 6 kap. 32 b § får endast avvisas på grund av brister i miljökonsekvensbeskrivningens omfattning om

1. uppgifterna i målet eller ärendet om tillstånd inte stämmer överens med de uppgifter som länsstyrelsen har lagt till grund för sin bedömning, eller

2. bristerna är sådana att det skulle strida mot Sveriges förpliktelser till följd av EU-medlem-

³ Senaste lydelse 2024:963.

skapet att lägga miljökonsekvensbeskrivningen till grund för ansökan.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2026:000) om verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Bestämmelserna i 7 kap. 29 c § tillämpas även i mål och ärenden som har inletts före ikraftträdandet.
 3. I övrigt gäller äldre bestämmelser fortfarande för mål och ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1966:314) om kontinentalsockeln²

dels att nuvarande 3 b–3 d §§ ska betecknas 3 c–3 e §§ och att nuvarande 4 a–c §§ ska betecknas 4 b–d §§,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 3 b och 4 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 b §

Trots 3 a § tredje stycket 3 krävs det inte en specifik miljöbedömning om en ansökan om tillstånd avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi och det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken

1. finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som den verksamhet eller åtgärd som omfattas av tillståndsansökan kan medföra, och

2. har gjorts en slutlig och samlad bedömning enligt 6 kap. 43 § miljöbalken av verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter.

Den slutliga och samlade bedömningen ska vara aktuell och får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2026:000) om verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

² Senaste lydelse av

3 b § 2005:574

3 c § 2012:431

3 d § 2012:431

4 a § 2010:883

4 b § 1998:819

4 c § 2019:846.

4 a §

Det som sägs i 3 b § hindrar inte att ett beslut om tillstånd förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1978:160) om vissa rörledningar² dels att nuvarande 6 a § ska betecknas 6 b §, dels att det ska införas två nya paragrafer, 4 a och 6 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §

Trots 4 § fjärde stycket 2 krävs det inte en specifik miljöbedömning om en ansökan om koncession enligt 1 § avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi och det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken

1. finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som ledningen kan medföra, och

2. har gjorts en slutlig och samlad bedömning av ledningens miljöeffekter enligt 6 kap. 43 § miljöbalken.

Den slutliga och samlade bedömningen ska vara aktuell och får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2026:000) om verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

6 a §

Det som sägs i 4 a § hindrar inte att en koncession förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

² Senaste lydelse av 6 a § 2019:853.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon

Härigenom föreskrivs¹ att det i lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon ska införas två nya paragrafer, 6 b och 6 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 b §

Trots 6 § andra stycket 2 krävs det inte en specifik miljöbedömning om en ansökan om tillstånd enligt 5 § avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi och det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken

1. finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som verksamheten eller åtgärden som omfattas av tillståndsansökan kan medföra, och

2. har gjorts en slutlig och samlad bedömning av verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter enligt 6 kap. 43 § miljöbalken.

Den slutliga och samlade bedömningen ska vara aktuell och får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2026:000) om verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

6 c §

Det som sägs i 6 b § hindrar inte att ett tillstånd förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

6 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ellagen (1997:857)²

dels att nuvarande 2 kap. 17 a § ska betecknas 2 kap. 17 b §,

dels att rubriken närmast före 2 kap. 17 a § ska sättas närmast före 2 kap. 17 b §,

dels att 2 kap. 17 och 18 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 17 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

17 §³

Vid en prövning av frågor om beviljande av nätkoncession för linje ska 2–4 kap. och 5 kap. 3–5 och 18 §§ miljöbalken tillämpas.

För en starkströmsledning som ska prövas för en nätkoncession för linje ska

1. frågan om huruvida byggandet eller användandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras genom ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26–27 §§ miljöbalken efter det att en undersökning enligt 6 kap. 23–26 §§ har gjorts, om något annat inte följer av 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas, och

3. ett förenklat underlag tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

Trots första och andra styckena behöver frågor som har prövats i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken inte prövas på nytt i ärendet om nätkoncession. Om det i målet eller ärendet om tillstånd enligt miljöbalken finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som ledningen kan medföra, behöver det inte finnas någon särskild miljökonsekvensbeskrivning i koncessionsärendet.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

² Senaste lydelse av 2 kap. 17 a § 2024:338.

³ Senaste lydelse 2025:778.

17 a §

Trots 17 § ska följande gälla.

1. Frågor som har prövats i ett mål eller ärende om tillstånd enligt miljöbalken behöver inte prövas på nytt i ärendet om nätkoncession.

2. Det krävs inte en specifik miljöbedömning om det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken

a) finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som ledningen kan medföra, och

b) har gjorts en slutlig och samlad bedömning av ledningens miljöeffekter enligt 6 kap. 43 § miljöbalken.

Den slutliga och samlade bedömningen ska vara aktuell och får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.

18 §⁴

En nätkoncession ska förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt samt med de villkor för anläggningens utförande och nyttjande som behövs av säkerhetsskäl eller för att i övrigt skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter och främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser eller som av annat skäl behövs från allmän synpunkt.

Det som sägs i 17 a § hindrar inte att en nätkoncession förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa eller miljön mot skador och olägenheter.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2021:741.

7 Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

Härigenom föreskrivs¹ att det i naturgaslagen (2005:403) ska införas tre nya paragrafer, 1 kap. 8 b § och 2 kap. 7 a och 9 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

8 b §

Med verksamhet eller åtgärd för förnybar energi avses i denna lag detsamma som i lagen (2026:000) om verksamheter och åtgärder för förnybar energi.

2 kap.

7 a §

Trots 7 § andra stycket 2 krävs det inte en specifik miljöbedömning om en ansökan om koncession enligt 1 § avser en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi och det i ett mål eller ärende om tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken

1. finns en miljökonsekvensbeskrivning som beskriver de direkta och indirekta effekter på människors hälsa och miljön som naturgasledningen och de åtgärder som vidtas för att bereda plats för den kan medföra, och

2. har gjorts en slutlig och samlad bedömning enligt 6 kap. 43 § miljöbalken av miljöeffekterna av naturgasledningen och av de åtgärder som vidtas för att bereda plats för den.

Den slutliga och samlade bedömningen ska vara aktuell och får inte vara äldre än tre år när ansökan enligt denna lag ges in.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

9 a §

Det som sägs i 7 a § hindrar inte att en koncession förenas med de villkor som behövs för att skydda människors hälsa eller miljön mot skador och olägenheter.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

8 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Häri genom föreskrivs¹ i fråga om plan- och bygglagen (2010:900)

dels att 9 kap. 18, 99 och 101 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 9 kap. 17 a och 99 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

17 a §

Trots 15 § 3 krävs det inte bygglov för en fasadändring som innebär att en solenergianläggning sätts upp eller väsentligen ändras, om anläggningen har en effekt om högst elva kilowatt.

18 §²

Även om bygglov inte krävs enligt 15–17 §§ kan bygglov krävas enligt någon av 34–37 eller 54 §.

Även om bygglov inte krävs enligt 15–17 a §§ kan bygglov krävas enligt någon av 34–37 eller 54 §.

99 §³

Byggnadsnämnden ska handlägga ärenden om lov och förhandsbesked skyndsamt och besluta i ärendet inom tio veckor från

1. den dag ansökan kom in till nämnden (ansökningsdagen),
2. den dag efter ansökningsdagen då ytterligare underlag eller en ändring av ansökan kom in till nämnden från sökanden på sökandens initiativ,
3. den dag efter ansökningsdagen då besked enligt 80 § kom in från Försvarsmakten eller Myndigheten för civilt försvar, eller
4. den dag då sökanden avhjälpit en brist i ansökan, om nämnden inom tre veckor från den dag som anges i 1 eller 2 har förelagt sökanden enligt 91 § första stycket att avhjälpa bristen.

Om det är nödvändigt på grund av handläggningen eller utredningen i ärendet, får tioveckorsfristen i första stycket förlängas en gång med högst tio veckor.

Om det är nödvändigt på grund av handläggningen eller utredningen i ärendet, får tioveckorsfristen i första stycket förlängas en gång med högst tio veckor. *Om ärendet gäller lov eller förhands-*

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413.

² Senaste lydelse 2025:974.

³ Senaste lydelse 2025:1079.

besked enligt 15 § 3 för installation av en solenergianläggning, får tioveckorsfristen bara förlängas med högst två veckor.

99 a §

Trots 99 § första stycket ska byggnadsnämnden besluta i ett ärende inom fyra veckor om ärendet avser lov eller förhandsbesked enligt 15 § 3 för installation av en värmepump, med en installerad effekt som understiger 50 megawatt. Tidsfristen får inte förlängas.

101 §⁴

Om ett ärende har återförvisats till byggnadsnämnden för förnyad handläggning, ska bestämmelserna om tidsfrister och information i 99 och 100 §§ tillämpas. Det som sägs där om ansökningsdagen ska då i stället gälla den dag *ärendet kom tillbaka till nämnden.*

Om ett ärende har återförvisats till byggnadsnämnden för förnyad handläggning, ska bestämmelserna om tidsfrister och information i 99–100 §§ tillämpas. Det som sägs där om ansökningsdagen ska då i stället gälla den dag *beslutet om återförvisning fick laga kraft.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden om har inletts före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2025:974.

9 Förslag till lag om upphävande av lagen (2021:755) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi

Härigenom förskrivs att lagen (2021:755) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2026.